

УДК 930.1(477):94:334.73.0221(477.83/.86)"18/19"
DOI: 10.24919/2312-2595.11/53.268677

Оксана МЕДВІДЬ

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (oksana-medvid@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8777-9760>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/F-9444-2018>

Галина ГРИЦЕНКО

кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (grycenko84@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7047-5664>

Бібліографічний опис статті: Медвідь, О., & Гриценко, Г. (2022). Українська кредитна кооперація у Східній Галичині наприкінці XIX – на початку XX ст.: історіографія дослідження. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*, 11/53, 44–56. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.11/53.268677>.

**УКРАЇНЬСЬКА КРЕДИТНА КООПЕРАЦІЯ
У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ НАПРИКІНЦІ XIX –
НА ПОЧАТКУ XX ст.: ІСТОРИОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Анотація. *Мета дослідження* – проаналізувати науковий доробок українських істориків щодо висвітлення розвитку українських кредитних установ Східної Галичини наприкінці XIX – на початку XX ст. **Методологія дослідження** спирається на загальновизнаних принципах історизму, системності, науковості, авторської об'єктивності. **Наукова новизна** полягає у дослідженні формування історичних знань про становлення та розвиток української кредитної кооперації наприкінці XIX – на початку XX ст. **Висновки.**

© Оксана Медвідь, Галина Гриценко, 2022

Вагомий внесок у вивчення розвитку кредитної кооперації на західноукраїнських землях здійснили історики української діаспори, безпосередні учасники кооперативного руху. Особливо варто відзначити працю І. Витановича про розвиток української кооперації та збірник статей «Крайове господарське товариство «Сільський господар» у Львові 1899–1944 рр.». У сучасній українській історичній науці ця проблематика знайшла висвітлення у дослідженнях З. Комаринської, О. Брунова, С. Геля, В. Плисюка, З. Струка, Р. Матейка та інших.

Ключові слова: кооперативний рух; історіографія; позичкова каса; «Українбанк»; Ревізійний Союз українських кооперативів.

Oksana MEDVID

PhD (History), Associate Professor, Department of History of Ukraine and Law, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (oksana-medvid@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8777-976>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/F-9444-2018>

Halyna HRYTSENKO

PhD (History), Associate Professor, Department of World History and Special Historical Disciplines, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (grycenko84@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7047-5664>

To cite this article: Medvid, O., & Hrytsenko, H. (2022). Ukrainka kredytna kooperatsiia u Skhidnii Halychyni naprykintsi XIX – na pochatku XX st.: istoriografiiia doslidzhennia [Ukrainian credit cooperative in Eastern Galicia at the end of the 19th and the beginning of the 20th century: historiography of the study]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia Istoriiia – Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 11/53, 44–56.* doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.11/53.268677> [in Ukrainian].

**UKRAINIAN CREDIT COOPERATIVE
IN EASTERN GALICIA AT THE END OF THE 19th
AND THE BEGINNING OF THE 20th CENTURY:
HISTORIOGRAPHY OF THE STUDY**

***Summary.** The purpose of the research is to analyze the scientific achievements of Ukrainian historians regarding the development of Ukrainian credit institutions in Eastern Galicia at the end of the 19th and the beginning of the 20th centuries. The research methodology is based on the generally recognized principles of historicism, systematicity, scientificity and author's objectivity. The scientific novelty is in the study of the formation of historical knowledge about the formation and development of the Ukrainian credit cooperative at the end of the 19th and the beginning of the 20th centuries. Conclusions.* Historians of the Ukrainian diaspora, direct participants of the cooperative movement, contributed significantly to the study of the development of credit cooperatives in the Western Ukrainian lands. I. Vytanovych's work on the development of Ukrainian cooperation is worth noting and the collection of articles "Regional Economic Society «Silskyi Hospodar» in Lviv 1899–1944". In modern Ukrainian historical science, this issue has been covered in the studies of Z. Komarinska, O. Brunov, S. Heley, V. Plysyuk, Z. Struk, R. Mateyko, etc.

***Key words:** cooperative movement; historiography; loan office; "Ukrainbank"; Audit Union of Ukrainian cooperatives.*

Постановка проблеми. Економічні процеси на західноукраїнських землях, зокрема функціонування різних типів кооперативних організацій наприкінці ХІХ – у першій половині ХХ ст. викликають значний інтерес дослідників. З'явилося чимало праць з історії українського кооперативного руху, який був однією з форм захисту населення від визисків з боку австро-угорської, а згодом – польської влади. В умовах бездержавності українці активно розвивали кооперацію, адже однією зі складових політичної самостійності є економічна самодостатність.

Функціонування національних кооперативів на західноукраїнських землях на зламі ХІХ–ХХ ст. відбувалося лише власними силами. Тому важливим на цьому етапі була саме кредитна кооперація, яка створювала фінансове підґрунтя для розвитку інших форм кооперації. Важливе значення для з'ясування різних аспектів

діяльності кредитної кооперації у Східній Галичині наприкінці XIX – на початку XX ст. має вивчення історіографії цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень. Зважаючи на велику кількість праць українських науковців з історії українського кредитного кооперативного руху, дослідження його історіографії викликає значне зацікавлення вітчизняних істориків. Зокрема І. Гавліч у статті «Історіографія дослідження української кредитної кооперації у Східній Галичині (кінець XIX ст. – 1914 р.)» проаналізувала історіографічний комплекс праць учених, присвячених проблемам української кредитної кооперації у Східній Галичині наприкінці XIX ст. – 1914 р.) (Гавліч, 2016).

Основні тенденції дослідження західноукраїнської кооперації, у тому числі кредитної, розглянув В. Футала у статті «Господарсько-кооперативний рух Західної України міжвоєнного періоду XX ст.: сучасні дослідження та інтерпретації» (Футала, 2011). М. Вербовий проаналізував етапи дослідження кредитної кооперації у статті «До історіографії фінансово-кредитної інституціоналізації західноукраїнського господарського руху (1848–1939 рр.)» (Вербовий, 2005).

Мета статті – проаналізувати науковий доробок українських істориків щодо висвітлення розвитку українських кредитних установ Східної Галичини наприкінці XIX – на початку XX ст.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань:**

- проаналізувати праці українських істориків, безпосередніх творців та учасників кооперації;

- охарактеризувати науковий доробок українських істориків діаспори з означеної проблематики;

- показати внесок сучасних українських науковців у вивчення історії та функціонування кредитно-фінансових установ у Східній Галичині наприкінці XIX – на початку XX ст.

Виклад основного матеріалу. Одним із першодослідників вивчення національного господарського руху на західноукраїнських землях наприкінці XIX ст. був Іван Франко. Він значну увагу приділяв економічним проблемам і наголошував: «Економічне питання таке важке, таке основне, що й при справі політичної самостійності всякого народу не те що покинути не можна, але треба класти його як вихідну точку» (Франко, 1986, с. 279.) Також І. Франко приділив

увагу діяльності перших банкових установ у Галичині – Рустикальному та Крилошанському.

Значний внесок у дослідження становлення та розвитку кооперативного руху на західноукраїнських землях наприкінці XIX – початку XX ст. зробили фундатори і діячі галицької кооперації. Перші дослідження з проблем розвитку кредитної кооперації були опубліковані наприкінці XIX ст. В. Барвінським, К. Левицьким. Зокрема К. Левицький проаналізував роль кооперативних кредитних установ для подолання економічної залежності галичан (Левицький, 1894).

Значну цінність для вивчення історії українського кооперативного руху на західноукраїнських землях становить праця А. Жукка «Українська кооперація в Галичині» (Жук, 1935). Тут автор подає періодизацію кооперативного руху, характеризує кількість перших ощадно-позичкових товариств, наводить дані про кредитні та посередницькі операції. Також у цьому дослідженні показано внесок окремих діячів у становленні та розвитку кредитної кооперації.

У міжвоєнний період дослідженням кредитної кооперації займалися К. Коберський, М. Твердило, Ю. Павликовський. Так, К. Коберський у праці «Буквар кооперації: Для вжитку самоосвітяників, кооперативних курсів, вишколу хліборобської молоді» наголошував, що «кооперативний рух – не суто господарський, а швидше політико-державницький рух, покликаний створити сприятливі умови для повноцінного життя українства» (Коберський, 1939, с. 7).

У 1910 р. створено Земельний Банк Гіпотечний – єдиний український банк акційного типу. М. Творидло детально дослідив роботу цієї фінансової інституції, зауваживши водночас, що «українським банкірам вдалося добре налагодити справу короткотермінового і довготермінового іпотечного кредиту та у той спосіб позбавляти українців залежності від чужоземних лихварів та примножувати їхній добробут» (Творидло, 1935, с. 11).

Ю. Павликовський у праці «На профілях етапів кооперативної думки і чину» визначив і проаналізував 9 етапів розвитку кооперативного руху на західноукраїнських землях. Він зазначив, що створення місцевих церковних, громадських чи спілкових ощадно-кредитових кас – це спроби розв'язати економічні проблеми бідніших верств села. Як стверджує автор, створений у 1898 р. Крайовий

Союз Кредитовий став ідейним і організаційним центром кредитової кооперації та всіх видів хліборобських спілок (Павликовський, 1934.)

Відомим дослідником кооперативного руху на західноукраїнських землях був І. Витанович. Йому належить більше трьох сотень наукових праць та досліджень, які в основному присвячені історії, теорії та проблемам розвитку кооперативного руху в Україні. Кооперацію І. Витанович назвав «духовним протестом суспільної природи людини проти хижацького самолюбства, проти фізичного насильства сильнішого над слабшим, це віра в правду й справедливість людини, яка не позбавлена людської гідності й духовних чеснот, зокрема найвищої з них – любові до ближнього» (Витанович, 1964, с. 113).

«Історія українського кооперативного руху» І. Витановича є одним із найґрунтовніших досліджень, присвячених кооперації. На основі власних спостережень і значного масиву української та діаспорної літератури, дослідник визначив передумови виникнення українського кооперативного руху, простежив динаміку розвитку кооперації з другої половини ХІХ ст. до 60-х рр. ХХ ст., висвітлив практично всі напрями діяльності кооперативів, у тому числі і кредитних. Автор зазначав, що «кредитна кооперація врятувала українських селян Східної Галичини від лихварського визиску, позитивно вплинула на розвиток дрібного виробництва» (Витанович, 1964, с. 134).

З проголошенням незалежності України та реформуванням економіки зростає зацікавленість дослідників до економічних процесів минулого. Серед колективних досліджень чільне місце займає насамперед видання Львівської комерційної академії «Українська кооперація: історичні та соціально-економічні аспекти», на сторінках якого знаходять висвітлення проблеми з історії української кредитної кооперації. У колективних монографіях «Історія кооперативного руху», «Історія споживчої кооперації України», «Українські кооператори» аналізується розвиток кооперативного руху на західноукраїнських землях, характеризується розвиток кредитної кооперації.

Дослідники С. Гелей (Гелей, 1995) та Р. Пастушенко (Пастушенко, 2001) у своїх наукових доробках висвітлили історичні умови

формування кредитної кооперації на західноукраїнських землях, її вплив на соціально-економічний розвиток регіону.

Значну цінність для вивчення становлення і розвитку кооперативного руху в Східній Галичині становить біографічний збірник «Українські кооператори», виданий Львівською комерційною академією. У розвідках С. Гелея, С. Злупка висвітлено біографії творців і активних діячів кредитної кооперації, проаналізовано їхню працю на кооперативній ниві.

Значну зацікавленість у сучасних дослідників викликають біографії творців української кооперації та її активних діячів. Першою спробою висвітлити історію українського кооперативного руху крізь призму життєвої долі подвижників кооперативної ідеї став біографічний збірник «Українські кооператори», який підготували науковці Львівської комерційної академії. У дослідженнях С. Гелея, С. Злупка відображено життєвий шлях видатних діячів кредитної кооперації, всебічно проаналізовано їхній доробок на кооперативній ниві (Злупко, 2002).

О. Пасіцька у науковій праці «Соціально-економічна діяльність українців Галичини (1919–1939)» окреслила ключові чинники, які визначали місце Галичини у європейській економічній кон'юктурі, розглянула кооперативний рух на підставі діяльності ключових економічних спілок і товариств, фінансово-кредитних установ з урахуванням досягнень провідних українських кооператорів, подала організаційні форми, окреслила стан українського приватного підприємництва у різних галузях промисловості (Пасіцька, 2019).

З. Струк у монографії «Діяльність українських кооперативів у Західній Україні (1921–1939 рр.)» дослідила внесок національної кооперації, в тому числі й кредитної, у культурно-просвітницьке життя галичан (Струк, 2002).

Передумови та процес створення кредитних установ, особливості їх функціонування у міжвоєнний період висвітлила З. Комаринська у статті «Банки та банківська справа в Західній Україні» (2000). Характеристику фінансово-кредитної системи на західноукраїнських землях подає О. Бурунова (2012). А. Пантелеймоненко у розвідці «Українська кредитна кооперація в минулому» проаналізував історичні аспекти розвитку української кредитної коопе-

рації, розкрив окремі аспекти діяльності у сільській місцевості кредитних товариств типу «райфайзенки» (Пантелеймоненко, 1999).

Р. Матейко розкрив особливості діяльності молочарської кооперації у міжвоєнний період та співпрацю «Маслосоюзу» з фінансово-кредитними установами. Співпраця українських кредитних установ з національними громадськими культурно-просвітницькими товариствами: «Рідною школою», «Просвітою» та ін. досліджена у працях Б. Савчука (Савчук, 1999).

І. Гавліч у дисертаційному дослідженні «Українська кредитна кооперація у Східній Галичині (остання третина XIX ст. – 1914 р.)» охарактеризувала економічні і політичні передумови становлення української кредитної кооперації регіону, етапи розвитку української кредитної кооперації та еволюцію взаємин кооперативів з державою й органами місцевого самоврядування, церквою, громадськими організаціями. Також авторка окреслила основні напрями діяльності кредитних кооперативів і їх союзів, визначила роль та місце кредитних кооперативів у фінансовій і господарській підтримці дрібних товаровиробників здобутки і недоліки діяльності української кредитної кооперації наприкінці XIX – на початку XX ст. (Гавліч, 2010).

У кандидатській дисертації «Фінансово-кредитні інституції національного господарського руху в Західній Україні впродовж 1848–1939 років» М. Вербовий проаналізував становлення фінансово-кредитної сфери економічного незалежнення галичан в умовах Австро-Угорської монархії та Польської держави впродовж 1848–1939 рр. і показав цінність досвіду організації національних фінансово-кредитних установ (Вербовий, 2005).

Висновки. В українській історіографії доволі повно висвітлений соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель та кооперативний рух наприкінці XIX – в першій половині XX ст. Вагомий внесок у вивчення розвитку кредитної кооперації на західноукраїнських землях здійснили історики української діаспори, безпосередні учасники кооперативного руху. Особливо варто відзначити працю І. Витановича про розвиток української кооперації та збірник статей «Крайове господарське товариство «Сільський господар» у Львові 1899–1944 рр.». У сучасній українській історичній науці ця проблематика знайшла висвітлення у дослідженнях

З. Комаринської, О. Брунова, С. Гелея, В. Плисюка, З. Струка, Р. Матейка та інших.

Джерела та література

- Аліман, М., Бабенко, В., & Гелей, С. (1996). *Історія споживчої кооперації України*. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.
- Бабенко, С., Галюк, В., & Гелей, С. (1995). *Історія кооперативного руху*. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.
- Бурунова, О. (2012). *Розвиток кредитної системи Західної України (1919–1939)*. (Дис. ... канд. екон. наук). Київ.
- Вербовий, М. (2005). *Фінансово-кредитні інституції національного господарського руху в Західній Україні впродовж 1848–1939 років*. (Автореф. дис. ... канд. екон. наук).
- Витанович, І. (1964). *Історія українського кооперативного руху*. Нью-Йорк: Товариство українських кооператорів.
- Витанович, І. (1998). *Українська кооперація: історичні та соціально-економічні аспекти (збірник статей)* (Т. 1, с. 421–433). Львів: Укоопспілка, Інститут українознавства НАН України, ЛКА.
- Гавліч, І. (2010). *Українська кредитна кооперація у Східній Галичині (остання третина XIX ст. – 1914 р.)*. Тернопіль.
- Гавліч, І.Б. (2016). Історіографія дослідження української кредитної кооперації у Східній Галичині (кінець XIX ст. – 1914 р.). *Глея: науковий вісник*, 114, 33–37. Київ: «Видавництво «Глея».
- Гелей, С. (2016). *Про ідеї, героїв і політику. Вибрані статті та повідомлення*. Львів: Вид-во Львівського торговельно-економічного університету.
- Гелей, Т. (1999). Євген Олесницький (1860–1917). *Українські кооператори. Історичні нариси* (Кн. 1, с. 156–163). Львів: Вид-во «Укоопспілка» Львівської комерційної академії.
- Гелея, С. (Ред.). (1999). *Українські кооператори* (Т. 1–2). Львів: Коопспілка. До історіографії фінансово-кредитної інституціоналізації західноукраїнського господарського руху (1848–1939 рр.). (2005). *Історія народного господарства та економічної думки України*, 37–38, 305–312.
- Жук, А. (1913). *Українська кооперація в Галичині*. Київ.
- Злупко, С. (2002). *Персоналії і теорії української економічної думки*. Львів: ЄвроСвіт.
- Коберський, К. (1939). *Буквар кооперації: Для вжитку самоосвітників, кооперативних курсів, вишколу хліборобської молоді*. Львів: Рев. Союзу Українських Кооперативів.

- Комаринська, З.** (2000). Банки та банківська справа в Західній Україні. *Вісник НБУ*, 11, 58–61.
- Крайове господарське товариство «Сільський господар» у Львові 1899–1944 рр.* (1970). Нью-Йорк: [Б. в.].
- Левицький, К.** (1894). *Про сільські касьопозичкові и щадниць.* Львів.
- Матейко, Р.** (2001). Віхи історії українського кооперативного молочарства. *Українська кооперація: Історичні та соціально-економічні аспекти* (Т. 2, с. 159–163). Львів.
- Павликовський, Ю.** (1934). На профілях етапів кооперативної думки і чину. *Кооперативна республіка* (Ч. 1).
- Пантелєймоненко, А.** (1999). *Українська кредитна кооперація в минулому.* Київ: НАКСУ. (Серія «Бібліотечка кооператора», 2).
- Пасіцька, О.** (2019). *Соціально-економічна діяльність українців Галичини (1919–1939 рр.).* Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.
- Пастушенко, Р.** (2001). Українська кредитна кооперація в Галичині у другій половині XIX – на початку XX століття. В С. Гелей (Ред.), *Українська кооперація: історичні та соціально-економічні аспекти* (Т. 2, с. 84–96). Львів: Вид-во Львівської комерційної академії.
- Савчук, Б.** (1999). *Просвітницька та соціально-економічна діяльність українських громадських товариств у Галичині (остання третина XIX ст. – кінець 30-х років XX ст.).* Івано-Франківськ: Плай.
- Струк, З.** (2000). *Діяльність українських кооперативів у Західній Україні (1921–1939 рр.).* Львів: ВЦ Львів. ун-ту.
- Творидло, М.** (1935). *Земельний Банк Гіпотечний. У 25-ліття його діяльності.* Львів: Накладом Земельного Банку Гіпотечного. З друкарні видавничої спілки «Діло».
- Франко, І.** (1986). *Поза межами можливого.* В І. Франко, *Зібрання творів у 50-ти т. Т. 45: Філософські праці.* Київ: Наукова думка.
- Фугала, В.** (2011). *Господарсько-кооперативний рух Західної України міжвоєнного періоду XX ст.: сучасні дослідження та інтерпретації.* Тернопіль.

References

- Aliman, M., Babenko, V., & Helei, S.** (1996). *Istoriia spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy [History of consumer cooperatives of Ukraine]*. Lviv: In-t ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha NAN Ukrainy [in Ukrainian].
- Babenko, S., Haliuk, V., & Helei, S.** (1995). *Istoriia kooperatyvnoho rukhu [History of the cooperative movement]*. Lviv: In-t ukrainoznavstva imeni I. Krypiakevycha NAN Ukrainy [in Ukrainian].

- Burunova, O.** (2012). *Rozvytok kredytnoi systemy Zakhidnoi Ukrainy (1919–1939) [Development of the credit system of Western Ukraine (1919–1939)]*. (Candidate's thesis). Kyiv [in Ukrainian].
- Verbovyi, M.** (2005). *Finansovo-kredytni instytutsii natsionalnoho hospodarskoho rukhu v Zakhidnii Ukraini vprodovzh 1848–1939 rokiv [Financial and credit institutions of the national economic movement in Western Ukraine during the years 1848–1939]*. (Extended abstract of Candidate's thesis) [in Ukrainian].
- Vytanovych, I.** (1964). *Istoriia ukrainskoho kooperatyvnoho rukhu [History of the Ukrainian cooperative movement]*. Niu-York: Tovarystvo ukrainskykh kooperatoriv [in Ukrainian].
- Vytanovych, I.** (1998). *Ukrainska kooperatsiia: istorychni ta sotsialno-ekonomichni aspekty [Ukrainian cooperation: historical and socio-economic aspects]*. (Vol. 1, pp. 421–433). Lviv: Ukoopspilka, Instytut ukrainoznavstva NAN Ukrainy, LKA [in Ukrainian].
- Havlich, I.** (2010). *Ukrainska kredytna kooperatsiia u Skhidnii Halychyni (ostannia tretyna XIX st. – 1914 r.) [Ukrainian credit cooperative in Eastern Galicia (the last third of the 19th century – 1914)]*. Ternopil [in Ukrainian].
- Havlich, I.B.** (2016). *Istoriografia doslidzhennia ukrainskoi kredytnoi kooperatsii u Skhidnii Halychyni (kinets XIX st. – 1914 r.) [Historiography of the study of the Ukrainian credit cooperative in Eastern Galicia (end of the 19th century – 1914)]*. *Hileia*, 114, 33–37. Kyiv: «Vydavnytstvo «Hileia» [in Ukrainian].
- Helei, S.** (2016). *Pro idei, heroiv i polityku. Vybrani statii ta povidomlennia [About ideas, heroes and politics. Selected articles and messages]*. Lviv: Vyd-vo Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu [in Ukrainian].
- Helei, T.** (1999). *Yevhen Olesnytskyi (1860–1917) [Yevhen Olesnytskyi (1860–1917)]*. *Ukrainski kooperatory. Istorychni narysy – Ukrainian cooperators. Historical essays* (Vol. 1, pp. 156–163). Lviv: Vyd-vo «Ukoopsvita» Lvivskoi komertsiiinoi akademii [in Ukrainian].
- Heleia, S.** (Ed.). (1999). *Ukrainski kooperatory [Ukrainian cooperators]*. Lviv: Koopsvita [in Ukrainian].
- Do istoriografii finansovo-kredytnoi instytutsializatsii zakhidnoukrainskoho hospodarskoho rukhu (1848–1939 rr.) [To the historiography of the financial and credit institutionalization of the Western Ukrainian economic movement (1848–1939)]. (2005). *Istoriia narodnoho hospodarstva ta ekonomichnoi dumky Ukrainy – History of national economy and economic thought of Ukraine*, 37–38, 305–312 [in Ukrainian].
- Zhuk, A.** (1913). *Ukrainska kooperatsiia v Halychyni [Ukrainian cooperation in Galicia]*. Kyiv [in Ukrainian].

- Zlupko, S.** (2002). *Personalii i teorii ukraïnskoi ekonomichnoi dumky [Personalities and theories of Ukrainian economic thought]*. Lviv: Yevrosvit [in Ukrainian].
- Koberskyi, K.** (1939). *Bukvar kooperatsii: Dlia vzhytku samoosvitnykiv, kooperatyvnykh kursiv, vyshkolu khliborobskoi molodi [Primer of cooperation: For the use of self-educators, cooperative courses]*. Lviv: Rev. Soiuzu Ukrainykykh Kooperatyviv [in Ukrainian].
- Komarynska, Z.** (2000). *Banky ta bankivska sprava v Zakhidnii Ukraini [Banks and banking in Western Ukraine]*. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 11, 58–61 [in Ukrainian].
- Kraïove hospodarske tovarystvo «Sil'skyi hospodar» u Lvovi 1899–1944 rr. [The regional economic society "Sil'skyi hospodar" in Lviv, 1899–1944]*. (1970). Niu-York: [B. v.] [in Ukrainian].
- Levytskyi, K.** (1894). *Pro sil'sky kasytopyzhkovy y shchadnyts [About village cashiers and schadnyts]*. Lviv [in Ukrainian].
- Mateiko, R.** (2001). *Vikhy istorii ukraïnskoho kooperatyvnoho molocharstva [Milestones in the history of Ukrainian cooperative dairy farming]*. *Ukraïnska kooperatsiia: Istorychni ta sotsialno-ekonomichni aspekty – Ukrainian cooperation: Historical and socio-economic aspects* (Vol. 2, pp. 159–163). Lviv [in Ukrainian].
- Pavlykovskiy, Yu.** (1934). *Na profiliakh etapiv kooperatyvnoi dumky i chynu [On the profile stages of cooperative thought and action]*. *Kooperatyvna respublika – Cooperative Republic* (Vol. 1) [in Ukrainian].
- Panteleimonenko, A.** (1999). *Ukraïnska kredytna kooperatsiia v mynulomu [Ukrainian credit cooperative in the past]*. Kyiv: NAKSU. (Series "Cooperator's Library", 2) [in Ukrainian].
- Pasitska, O.** (2019). *Sotsialno-ekonomichna diïalnist ukraïntsiiv Halychyny (1919–1939) [Socio-economic activity of Ukrainians of Galicia (1919–1939)]*. Lviv: In-t ukraïnoznavstva im. I. Krypiakovycha NAN Ukrainy [in Ukrainian].
- Pastushenko, R.** (2001). *Ukraïnska kredytna kooperatsiia v Halychyni u druhii polovyni XIX – na pochatku XX stolittia [Ukrainian credit cooperative in Galicia in the second half of the 19th – at the beginning of the 20th century]*. In S. Helei (Ed.), *Ukraïnska kooperatsiia: istorychni ta sotsialno-ekonomichni aspekty – Ukrainian cooperation: historical and socio-economic aspects* (Vol. 2, pp. 84–96). Lviv: Vyd-vo Lvivskoi komertsiiinoi akademii [in Ukrainian].
- Savchuk, B.** (1999). *Prosvitnytska ta sotsialno-ekonomichna diïalnist ukraïnskykh hromadskykh tovarystv u Halychyni (ostannia tretyna XIX st. – kinets 30-kh rokiv XX st.) [Educational and socio-economic activities of Ukrainian public associations in Galicia (the last third of the 19th cen-*

- ture – the end of the 30s of the 20th century)]. Ivano-Frankivsk: Plai [in Ukrainian].
- Struk, Z.** (2000). *Diialnist ukraïnskykh kooperatyviv u Zakhidnii Ukraini (1921–1939 rr.) [Activities of Ukrainian cooperatives in Western Ukraine (1921–1939)]*. Lviv: VTs Lviv. un-tu [in Ukrainian].
- Tvorydlo, M.** (1935). *Zemelnyi Bank Hipotechnyi. U 25-littia yoho diialnosti [Mortgage Land Bank. On the 25th anniversary of his activity]*. Lviv: Nakladom Zemelnoho Banku Hipotechnoho. Z drukarni vydavnychoi spilky «Dilo» [in Ukrainian].
- Franko, I.** (1986). Poza mezhamy mozhyvoho [Beyond the possible]. In I. Franko, *Zibrannia tvoriv u 50-ty tomakh. T. 45: Filosofski pratsi – Col-lection of works in 50 volumes. Vol. 45: Philosophical works*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Futala, V.** (2011). *Hospodarsko-kooperatyvnyi rukh Zakhidnoi Ukrainy mizh-voïennoho periodu XX st.: suchasni doslidzhennia ta interpretatsii [The economic and cooperative movement of Western Ukraine in the interwar period of the 20th century: modern studies and interpretations]*. Ternopil [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 30.09.2022 р.
Стаття рекомендована до друку 31.10.2022 р.*